

РОЛЯ НА ЕТИЧНИТЕ КОДЕКСИ ЗА ПОВЕДЕНИЕ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ НА МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Ас. д-р Петър Арабаджийски
Департамент „Национална и международна сигурност“
Нов български университет, Република България

Анотация: Целта на разработката е да подчертае значението на етичните кодекси за поведение на служителите на Министерството на вътрешните работи/МВР/ на Република България за осигуряването на законност и прозрачност в тяхната дейност. Извършен е анализ на приложимостта на етичните кодекси(ведомствен и национален) в МВР и предвидените дисциплинарни наказания при неспазването им. Направен е опит да бъде защитена основната теза, че етичните кодекси за поведение на служителите на МВР не само гарантират справедливост и законност, но и допринасят за изграждането на доверие в обществото към тяхната дейност за осигуряването на обществения ред, обществената безопасност и противодействието на престъпността.

Ключови думи: етични кодекси, служители, Министерство на вътрешните работи, дисциплинарна отговорност

В съвременното общество етичните кодекси за поведение на служителите в държавната администрация, част от които са и служителите на МВР заемат съществено място в осигуряването на прозрачност, законност и отговорност в тяхната дейност.

Ведомственият Етичен кодекс за поведение на държавните служители в МВР на Република България е приет през 2014 г.[1] С него се регламентират етичните стандарти за поведение на двата вида държавни

служители на МВР: държавни служители - полицейски органи и органи по пожарна безопасност и защита на населението в министерството, които са назначени по реда на *Закона за МВР*[2] и държавни служители назначени по реда на *Закона за държавния служител*. [3] Основният принцип, който се регламентира в този *кодекс*, е „неотклонното спазване на законността и защита на правата на гражданите“. Специфичните действия и отношения, които държавните служители на МВР трябва да поддържат, са подчертани чрез принципи като лоялност, честност, компетентност и безпристрастност. Ведомственият етичен кодекс не само очертава очакванията към държавните служители на МВР, но и установява мерки за борба с корупцията и нарушенията на възприетите етични стандарти.

Ведомственият кодекс предвижда дисциплинарни наказания в случай на извършени дисциплинарни нарушения от държавни служители назначени по реда на *Закона за МВР* и *Закона за държавния служител*. За нарушаване на етичните правила за поведение от държавни служители назначени по реда на *Закона за МВР* се налага дисциплинарно наказание „порицание“, а за деяния, несъвместими с етичните правила за поведение на държавните служители в МВР, уронващи престижа на службата се налага дисциплинарно наказание „уволнение“. [4] Тази законодателна рамка не само определя очакваните стандарти за поведение, но и гарантира ефективното функциониране на МВР и защитата на интересите на гражданите. Чрез стриктното съобразяване както с ведомствения етичен кодекс, така и с законовите разпоредби двата вида държавни служители на МВР изграждат култура на отговорност и професионализъм. Дисциплинарната отговорност търсена за нарушения на ведомствения кодекс е от решаващо значение за поддържането на реда, дисциплината и доверието в МВР. Това допринася не само за повишаване на ефективността на институцията, но и за подобряване на качеството на обслужване на гражданите и защитата на техните права и законни интереси.

Националният Кодекс за поведение на служителите в държавната администрация приет през 2020 г. [5] Той регламентира етичните стандарти за поведение на всички служители на държавната администрация: държавни служители назначени по *Закона за държавния служител* и лицата, работещи по трудово правоотношение, които са назначени по *Кодекса на труда*. Националният кодекс за поведение не само подчертава значимостта на законността, лоялността и честността, но и акцентира върху взаимодействието с обществото и зачитането на правата и достойнството на гражданите. При търсенето на дисциплинарна отговорност на служители на МВР националният кодекс се прилага само за държавните служители на МВР назначени по реда на *Закона за държавния служител* и за лицата, работещи по трудово правоотношение в МВР назначени по *Кодекса на труда*.

За неспазване на регламентите на националният Кодекс за поведение от държавни служители на МВР назначени по реда на *Закона за държавния служител* се налагат предвидените в този закон дисциплинарни наказания, без да са конкретизирани в съответствие с *етичния кодекс* [6], а за лицата, работещи по трудово правоотношение в МВР, които са назначени по *Кодекса на труда* се налагат предвидените в него дисциплинарни наказания, които също не са конкретизирани.[7]

Ролята на *етичните кодекси*(ведомствен и национален) за поведение на служителите на МВР е от изключително значение за поддържането на законност, прозрачност и доверие в тази институцията. Чрез стриктното спазване на принципите и стандартите от всички служители на МВР, регламентирани в тези *кодекси*, както и предвидените дисциплинарни наказания в *Закона за МВР*, *Закона за държавния служител* и *Кодекса на труда* се утвърждават демократичните ценности и борбата с корупцията. Това способва за успешното функциониране на ведомството, осигуряващо вътрешната сигурност и обществения ред в Република България, както и за ефективното управление на неговите служители.

Източници

- [1] *Етичен кодекс за поведение на държавните служители в Министерството на вътрешните работи* - утвърден със Заповед № 8121з-348 от 25 юли 2014 г. на министъра на вътрешните работи, обн. ДВ. бр.67 от 12 Август 2014 г., с посл. изм. и доп. ДВ. бр.64 от 3 Август 2018 г.
- [2] *Закон за Министерството на вътрешните работи*, обн.ДВ.бр.53/2014 г. с посл. изм. и доп.ДВ.бр.19/2024 г. – служители на МВР - чл.142 ал.1 т.1 и т.2
- [3] *Закон за държавния служител*, обн.ДВ.бр.67/1999 г., с посл. изм. и доп.ДВ.бр.85/2023 г. – чл.2
- [4] *Закон за Министерството на вътрешните работи*, обн. ДВ. бр.53 от 27 Юни 2014 г., с посл. изм. и доп. ДВ. бр.19 от 5 Март 2024 г. – Глава осма. Дисциплинарна отговорност – за дисциплинарни нарушения по чл.194 ал.2 т.4 се налагат дисциплинарни наказания по чл.200 ал.1 т.12 и чл.203 ал.1 т.13
- [5] *Кодекс за поведение на служителите в държавната администрация* - приет от Министерски съвет на Република България с Постановление № 57 от 2 април 2020 г., обн. ДВ. бр. 33/2020 г.
- [6] *Закон за държавния служител*, обн.ДВ.бр.67/1999 г., с посл. изм. и доп.ДВ.бр.85/2023 г. – за дисциплинарни нарушения по чл.89 ал.1 т.5 се налагат дисциплинарни наказания по чл.90
- [7] *Кодекс на труда*, обн.ДВ.бр.26/1986 г., с посл. изм. и доп.ДВ.бр.106/2023г. – за дисциплинарни нарушения на трудовата дисциплина по чл.187 ал.1 т.10 се налагат дисциплинарни наказания по чл.188